

Znalecký posudek, náhrada škody

Soud provede důkaz znaleckým posudkem tam, kde je k posouzení skutečností významných pro zjištění skutkového stavu věci zapotřebí odborných znalostí. Soud musí dbát mimo jiné o to, aby znalcem byl ustanoven odborník z toho oboru, popřípadě z jeho odvětví, do něhož spadá odborné posouzení konkrétní skutečnosti; zadání musí formulovat tak, aby znalci nebylo ukládáno vyjadřovat se k otázkám, u nichž nejde o odborné posouzení konkrétní skutečnosti, nýbrž o právní posouzení určitého skutkového stavu nebo o výklad právního předpisu. Při ustanovování znalce je nutno vzít v úvahu rovněž stupeň odbornosti, který je třeba k podání znaleckého posudku, jakož i k tomu, aby znalcem byl ustanoven odborník z oboru, respektive jeho odvětví, do něhož spadá odborné posouzení konkrétní skutečnosti. Ustanovení znalce, který by neměl potřebnou kvalifikaci, by mohlo vyvolat pochybnosti o správnosti znaleckého posudku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 30 Cdo 3417/2016-463, ze dne 26.9.2018)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně I. P., zastoupené Mgr. I.Š., advokátem se sídlem v O., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zaplacení 5 000 000 Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 18 C 243/2007, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2015, č. j. 55 Co 178/2015-389, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2015, č. j. 55 Co 178/2015-389, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 16. 9. 2014, č. j. 18 C 243/2007-359, se ve všech výrocích zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se domáhá zaplacení částky ve výši 5 000 000 Kč z titulu náhrady škody na zdraví, která jí měla vzniknout v důsledku nedbalosti a nesprávného úředního postupu orgánů činných v trestním řízení, orgánů justice a Vězeňské služby České republiky (dále jen „VS ČR“), jež podle žalobkyně včas nerozpoznaly začínající symptomy jejího duševního onemocnění, nepropustily žalobkyni včas na svobodu, popřípadě jí neposkytly náležitou zdravotní péči. Žalobkyně tvrdí, že v důsledku tíživé situace v podmínkách vyšetřovací vazby trpí paranoidní schizofrenií a epilepsií a její zdravotní stav se i nadále zhoršuje.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 16. 9. 2014, č. j. 18 C 243/2007-359, zamítl žalobu na zaplacení částky 5 000 000 Kč (výrok I), „ve vztahu mezi Českou republikou zastoupenou Ministerstvem spravedlnosti České republiky a žalobkyní“ rozhodl, že nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení (výrok II), „ve vztahu mezi Českou republikou zastoupenou Vězeňskou službou České republiky a žalobkyní“ rozhodl, že se „žalované“ právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává (výrok III) a dále rozhodl, že se „státu“ nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV).

3. Soud prvního stupně dospěl k následujícím skutkovým zjištěním. Žalobkyně byla v řízení vedeném u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 53 T 9/2004 trestně stíhaná pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 a 4 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon. Dnem 9. 8. 2003 byla žalobkyně vzata do vazby. Při vzetí do vazby byla podrobena lékařské vstupní prohlídce,

při které uvedla, že trpí bolestmi krční a bederní páteře, hlavy a užívá léky Surgam a Paralen. Žalobkyně opakovaně podepsala revers, kterým odmítla gynekologické vyšetření a rovněž odmítla navržené neurologické vyšetření. V průběhu vazby byla žalobkyně od 4. 11. 2003 do 30. 12. 2003 hospitalizována ve „Vazební nemocnici Brno“ – psychiatrické oddělení. V průběhu hospitalizace byla u žalobkyně diagnostikována adaptační porucha chování s rysy vazbové reakce. Ze zprávy o zdravotním stavu žalobkyně dále vyplynulo, že zdravotní stav žalobkyně byl stabilizovaný, že dosud nebylo prokázáno žádné závažné psychiatrické onemocnění a že se u žalobkyně jedná o adaptační poruchu, která se často projevuje při vzetí do vazby. Z posudkového hlediska byla žalobkyně zdravotně způsobilá k výkonu vazby, pobyt ve vazbě ji závažným způsobem neohrožoval na životě či zdraví a zdravotnická služba VS ČR jí poskytla odpovídající odbornou zdravotní péči. Po ukončení hospitalizace v lednu 2004 bylo u žalobkyně provedeno kontrolní psychiatrické vyšetření s tím, že jí byly předepsány léky a celkový zdravotní stav žalobkyně se stabilizoval. V dubnu 2004 žalobkyně odmítla provedení psychiatrického vyšetření. Dne 9. 4. 2004 byla žalobkyně propuštěna z vazby. Rozhodnutím ze dne 10. 2. 2005 bylo trestní řízení proti žalobkyni přerušeno podle § 173 odst. 1 písm. c) zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Trestní stíhání žalobkyně bylo posléze na základě rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 2. 3. 2010, který žalobkyni udělil milost, zastaveno.

4. Ze znaleckého posudku Fakultní nemocnice Olomouc vypracovaného dne 5. 6. 2007, na základě opatření Krajského soudu v Ostravě, soud prvního stupně dále zjistil, že žalobkyně trpí závažnou neurologickou a psychickou chorobou (epilepsie typu velkých záchvatů, paranoidní schizofrenie), kdy neurologickým onemocněním – epilepsií žalobkyně trpí od srpna 2005, závažným duševním onemocněním – psychózou trpí od dubna 2004, přičemž v říjnu 2003 jí byla během pobytu ve vazbě diagnostikována vazbová reakce. Znalecký ústav – Psychiatrická nemocnice Bohnice vypracoval dne 14. 1. 2014 ústavní znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinické psychologie, a uzavřel, že u žalobkyně byla a je správně diagnostikována paranoidní schizofrenie. Psychiatrické vyšetření ve vazbě diagnostikovalo poruchu přizpůsobení a chování s rysy vazební reakce. Žalobkyně nejevila v průběhu pobytu ve vazbě potřebu akutní psychiatrické péče. Léčba byla adekvátní zdravotnímu stavu žalobkyně, když příznaky duševní poruchy byly léčeny Haloperidolem, nespavost hypnotiky, bolest analgetiky a parkinsonský syndrom antiparkinsoniky. Příčiny paranoidní schizofrenie jsou endogenní (tedy vrozené), pobyt ve vazbě nemohl vyvolat vznik paranoidní schizofrenie. Manifestace schizofrenie ve stresové situaci představuje časovou koincidence s dobou vazby, nikoliv příčinnou souvislost. Znalec MUDr. J.Š., Ph.D., jež mohl posudek za ústav dosvědčit, byl soudem prvního stupně při jednání vyslechnut. Soud vyslechl další svědky, přičemž žádný z nich nepotvrdil tvrzení žalobkyně o příčinné souvislosti mezi vznikem paranoidní schizofrenie a pobytem ve vazbě, případně příčinnou souvislost mezi léčbou indikovanou žalobkyni v průběhu pobytu ve vazbě a jejím zdravotním stavem, respektive jeho zhoršením.

5. Zjištěný skutkový stav soud prvního stupně posoudil podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“, a uzavřel, že v posuzované věci nedošlo na straně orgánů veřejné moci k nesprávnému úřednímu postupu, v jehož důsledku by žalobkyni měla vzniknout tvrzená škoda na zdraví. Ačkoliv provedené dokazování výsledkem svědků neprokázalo, že je zde jakákoliv souvislost mezi pobytem žalobkyně ve vazbě v širším slova smyslu a vznikem či zhoršením onemocnění žalobkyně, soud prvního stupně při posouzení odborné otázky, zda postupem orgánů veřejné moci v době, kdy byla žalobkyně ve vazbě, mohlo dojít k poškození jejího zdraví tak, jak žalobkyně namítala, přistoupil k ustanovení znalce z oboru zdravotnictví. Soud prvního stupně uvedl, že závěry znaleckého posudku vypracovaného Psychiatrickou nemocnicí Bohnice ze dne 14. 1. 2014 vylučují, že by byl vznik onemocnění paranoidní schizofrenií v příčinné souvislosti s pobytem žalobkyně ve vazbě. Soud prvního stupně dále doplnil, že byt znalec ve svém posudku uvedl, že zdravotní stav žalobkyně před

vzetím do vazby nelze objektivizovat, neboť není dostupná zdravotní dokumentace před vzetím žalobkyně do vazby, je tato okolnost podle názoru soudu nepodstatná, neboť ze strany žalované nebylo nijak zpochybňováno tvrzení žalobkyně, že před vzetím do vazby netrpěla, respektive se neléčila pro závažnější onemocnění (tato okolnost však nijak nepodporuje tvrzení žalobkyně o příčinné souvislosti mezi jejím pobytem ve vazbě a vznikem onemocnění paranoidní schizofrenií či epilepsií). Znalecký posudek ze dne 14. 1. 2014 vypracovaný ve věci Psychiatrickou nemocnicí Bohnice zhodnotil soud prvního stupně jako ucelený, logický a objektivní, když v jeho závěrech neshledal žádné nesrovnalosti, respektive rozpor mezi podklady, z nichž znalec vycházel, a skutečnostmi, které znalec zjistil na základě vlastního vyšetření žalobkyně na straně jedné a závěry, ke kterým znalec dospěl na straně druhé. Soud prvního stupně uzavřel, že pobyt žalobkyně ve vazbě nebyl příčinou vzniku onemocnění paranoidní schizofrenií, ani epilepsií, přičemž žalobkyně byla v průběhu pobytu ve vazbě léčena zcela adekvátně jejímu zdravotnímu stavu, respektive zjištěným zdravotním problémům, a proto zde není ani příčinná souvislosti mezi léčbou indikovanou žalobkyni při pobytu ve vazbě a intenzitou, s jakou se duševní onemocnění u žalobkyně projevilo po propuštění z vazby. V této souvislosti soud dodal, že žalobkyně netvrdila žádné konkrétní okolnosti, z nichž by měla vyplývat příčinná souvislosti mezi jejím pobytem ve vazbě na straně jedné a onemocněním epilepsií na straně druhé, když navíc ze znaleckého posudku Fakultní nemocnice Olomouc ze dne 5. 6. 2007 vyplývá, že neurologickým onemocněním - epilepsií žalobkyně trpí od srpna roku 2005. Pokud tedy žalobkyně začala uvedeným neurologickým onemocněním trpět až s odstupem více než jednoho roku od propuštění z vazby, pak již tato okolnost při absenci konkrétních skutkových tvrzení, z nichž by mohla vyplývat zřejmá souvislost mezi onemocněním epilepsií a pobytem žalobkyně ve vazbě, vede k závěru, že i zde je nutno vyloučit jakoukoliv příčinnou souvislost mezi postupem orgánů veřejné moci a žalobkyni tvrzenou škodou na zdraví. Soud prvního stupně proto zamítl návrh žalobkyně, aby dokazování bylo doplněno znaleckým posudkem z oboru zdravotnictví, odvětví neurologie. Současně zamítl její návrh, aby byl ve věci vypracován revizní znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, neboť soud neshledal, že by k důkazu provedený posudek měl vady, které by odůvodňovaly vypracování revizního znaleckého posudku.

6. Městský soud v Praze jako soud odvolací v napadeném rozsudku ze dne 1. 7. 2015, č. j. 55 Co 178/2015-389, výrokem I rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Výrokem II rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

7. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a při právním posouzení věci odkázal na odůvodnění jeho rozhodnutí, se kterým se plně ztotožnil. Odvolací soud dále přihlédl k námitkám žalobkyně a uvedl, že pro nařízení důkazu revizním znaleckým posudkem nejsou naplněny předpoklady § 127 odst. 2 občanského soudního řádu, když posudek vypracovaný soudním znalcem Psychiatrické nemocnice Bohnice není ani nejasný nebo neúplný, ani není důvod pochybovat o jeho správnosti. Odvolací soud nesouhlasí s názorem žalobkyně, že se jeho závěry ocitají v rozporu se závěry ostatních znaleckých posudků. Věrohodnost odborných závěrů posudku nemůže způsobit administrativní nedostatek - absence znalecké doložky, který byl znalcem obratem odstraněn. Vyžádání zdravotní karty od obvodního lékaře považuje odvolací soud za nadbytečné. Žalovaná ani znalec nezpochybňují tvrzení žalobkyně, že onemocněním netrpěla před vzetím do vazby. Závěr o tom, že příčiny paranoidní schizofrenie jsou vrozené, učinil znalec na základě vědeckých poznatků (teorie). Soud prvního stupně se nedopustil nesprávnosti v procesu dokazování, pokud neprovedl důkaz výpisem od zdravotní pojišťovny žalobkyně. Žalobkyně v průběhu řízení před soudem prvního stupně netvrdila, že jí nebyl podáván Haloperidol (lék na schizofrenii). Důkaz výpisem navrhovala ke zjištění léků, které jí byly podávány. Toto zjištění bylo učiněno soudem prvního stupně jinak, přičemž proti těmto důkazům neměla žalobkyně žádných námitek. Důkaz výpisem od zdravotní pojišťovny žalobkyně je tak nutno označit za nadbytečný. Na tvrzení žalobkyně (nově uplatněné v odvolacím řízení), že jí nebyly léky podávány, se nevztahuje žádná z výjimek § 205a odst. 1 občanského soudního řádu (jedná se o tzv. nové tvrzení, které nemůže být řádným odvolacím důvodem). Důkaz

znaleckým posudkem z oboru zdravotnictví, odvětví neurologie, je nadbytečný pro správný závěr soudu prvního stupně o nedostatku příčinné souvislosti mezi výkonem vazby a onemocněním epilepsií. Soud prvního stupně nepochybil ani při vymezení úřadu jednajícího jménem státu, když postupoval podle § 6 odst. 2 písm. b) OdpŠk. Vycházel správně z žalobních tvrzení, podle kterých mělo dojít ke škodě v odvětví státní správy, jež náleží do působnosti Ministerstva spravedlnosti a VS ČR.

II. Dovolání a vyjádření k němu

8. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně v celém rozsahu dovoláním, ve kterém uplatnila následující dovolací důvody.

9. Žalobkyně uvádí, že znalecký posudek provedený znaleckým ústavem – „Psychiatrickou léčebnou v Bohnicích“, nebyl v době jeho odevzdání opatřen řádnou znaleckou doložkou. Pokud odvolací soud dovodil, že toto pochybení není natolik závažné, aby způsobilo nezákonnost provedení tohoto důkazu, je jeho právní posouzení nesprávné. Podle názoru žalobkyně řádná znalecká doložka dokumentuje zákonnost provedení příslušného znaleckého posudku, tedy to, že je posudek řádně zapsán ve znaleckém deníku, datum jeho vyhotovení, aj. Soud proto neměl k takto vyhotovenému důkazu přihlížet.

10. Odvolací soud podle názoru žalobkyně dovodil své závěry týkající se onemocnění žalobkyně epilepsií ze znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, ačkoliv epilepsie (její vznik, příčiny) spadá do oboru zdravotnictví, odvětví neurologie. Soud však ignoroval důkazní návrh žalobkyně k provedení znaleckého posudku z tohoto oboru. Nesprávný je tak názor soudu, podle kterého své právní závěry může opírat o znalecký posudek z jiného oboru, než odpovídá prokazovaným skutkovým tvrzením.

11. Žalobkyně se dále domnívá, že nebyla povinna prokazovat, že jí újma na zdraví vznikla v důsledku nesprávného úředního postupu (pobytem ve vazbě). Byla to naopak žalovaná, která měla podrobně zdůvodnit, tvrdit a prokázat, že jí újmu nezpůsobila (případně že učinila vše pro to, aby k újmě na zdraví nedošlo). Žalovaná tak v tomto smyslu neunesla důkazní břemeno. Žalobkyně prokázala, že nastupovala do vazby zcela zdravá (jak dokládá protokol o vstupní lékařské prohlídce) a byla propuštěna ve velmi špatném zdravotním stavu, který se stále zhoršuje (žalobkyně je zbavena svéprávnosti a je invalidní).

12. Přípustnost dovolání pro dané otázky (námitky) žalobkyně spatřuje v tom, že v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny.

13. VS ČR ve vyjádření ze dne 15. 6. 2016 k dovolání žalobkyně k otázce použitelnosti znaleckého posudku jako důkazu v civilním řízení při absenci zákonné znalecké doložky uvedla, že postup soudů považuje za správný, když soudy neshledaly prvotní absenci znalecké doložky natolik závažným pochybením, které by mohlo způsobit nezákonnost provedení tohoto důkazu. Jednalo se o formální vadu a tento nedostatek, který má administrativní charakter, byl na výzvu soudu bez prodlení odstraněn. K posudku byl znalec rovněž vyslechnut a jeho výpověď je způsobilá případný administrativní nedostatek uvedeného znaleckého posudku nahradit. Posudek vypracovaný znalcem je určitý a úplný. VS ČR dále souhlasí se závěrem soudu o nadbytečnosti vyhotovení znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví neurologie. Z provedených svědeckých výpovědí i zdravotní dokumentace vyplývá, že se žalobkyně po dobu pobytu ve vazbě odmítla podrobit neurologickému vyšetření, byla jí poskytnuta zdravotní péče, kterou však částečně odmítla svým chováním. Ze znaleckého posudku Fakultní nemocnice Olomouc ze dne 5. 6. 2007 vyplývá, že žalobkyně trpí neurologickým onemocněním – epilepsií od srpna 2005. Jedná se o dobu 1 roku a 4 měsíců od jejího

propuštění z vazby a žalobkyně neuvedla žádné skutkové tvrzení poukazující na souvislost mezi jejím pobytem ve vazbě a následným neurologickým onemocněním. VS ČR má také za to, že v průběhu řízení před soudem prvního stupně bylo provedeno rozsáhlé dokazování a bylo prokázáno, že žalobkyni byla po dobu výkonu vazby poskytnuta lékařská péče, kterou si vyžadoval její zdravotní stav. Byla to právě žalobkyně, která se opakovaně odmítla podrobit lékařským vyšetřením, a postupovala tak v rozporu se zásadou generální prevence a povinnosti každé osoby předcházet škodám na majetku a zdraví. Ze strany VS ČR tak nelze spatřovat nesprávný úřední postup. Na straně VS ČR nebylo shledáno žádné pochybení, které by poukazovalo na fakt, že její jednání je příčinou současného zdravotního stavu žalobkyně. VS ČR tak považuje napadené rozhodnutí odvolacího soudu za věcně i právně správné a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl a přiznal jí náhradu nákladů dovolacího řízení.

14. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III. Zastoupení, včasnost a náležitosti dovolání

15. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb. a čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

16. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

IV. Přípustnost dovolání

17. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

18. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

19. Dovolání není přípustné pro posouzení otázky (srov. odst. 11 tohoto rozsudku) přenesení důkazního břemene na stát (žalovanou), neboť na ní rozhodnutí odvolacího soudu ve smyslu § 237 o. s. ř. nestojí. Odvolací soud totiž nepotvrdil zamítnutí žaloby z důvodu neunesení důkazního břemene žalobkyní, ale proto, že vyšel z konkrétních skutkových zjištění ve věci, která podle odvolacího soudu vyvrátila tvrzení žalobkyně o existenci příčinné souvislosti mezi jí tvrzenou příčinou a škodou na zdraví.

20. Dovolání je však přípustné pro posouzení otázky (srov. odst. 9 tohoto rozsudku), zda lze v civilním řízení použít jako důkaz znalecký posudek, který nebyl v době jeho předložení opatřen znaleckou doložkou. Daná otázka nebyla v rozhodování Nejvyššího soudu dosud vyřešena. Dovolání je rovněž přípustné pro posouzení otázky (srov. odst. 10 tohoto rozsudku), zda znalecký posudek může vypracovat i znalec (znalecký ústav) z jiného oboru než odpovídá prokazovaným skutkovým tvrzením. Uvedenou otázku odvolací soud posoudil v rozporu s judikaturou soudu dovolacího.

V. Důvodnost dovolání a právní úvahy dovolacího soudu

21. Nejvyšší soud se na prvním místě zabýval otázkou, zda absence znalecké doložky způsobuje nepoužitelnost znaleckého posudku.

22. Podle § 13 zákona č. [36/1967](#) Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZnalZ“), podává-li znalec posudek písemně, je povinen každé jeho vyhotovení podepsat a připojit otisk pečeti; stejnou povinnost má tlumočnick u ověřovaných překladů.

23. Podle § 21 ZnalZ znaleckými ústavami jsou právnické osoby nebo jejich organizační složky, které jsou specializovány na znaleckou činnost a jsou zapsány do seznamu znaleckých ústavů (odst. 1). Seznam znaleckých ústavů vede a o zápisu do něj rozhoduje ministerstvo spravedlnosti (odst. 2). Seznam znaleckých ústavů se člení na dva oddíly. Do druhého oddílu seznamu znaleckých ústavů se zapisují vysoké školy nebo jejich součásti a veřejné výzkumné instituce, případně jiné osoby veřejného práva nebo jejich organizační složky vykonávající vědeckovýzkumnou činnost v příslušném oboru. Tyto ústavy jsou určeny především pro zpracování znaleckých posudků ve zvláště obtížných případech vyžadujících zvláštního vědeckého posouzení. Do prvního oddílu seznamu se zapisují ostatní znalecké ústavy podle odstavce 1 (odst. 3). Vysokou školu nebo její součást lze zapsat do seznamu znaleckých ústavů, má-li v příslušném nebo příbuzném oboru akreditován doktorský studijní program (odst. 4). Orgány veřejné moci mohou požádat znalecké ústavy zapsané v oddílu druhém, aby podaly posudek, pouze jde-li o případ podle odstavce 3 věty druhé (odst. 5).

24. Podle § 22 ZnalZ ústav podá posudek písemně. Uvede v něm, kdo posudek připravoval a kdo může, jestliže to je podle procesních předpisů třeba, před orgánem veřejné moci osobně stvrdit správnost posudku podaného ústavem a podat žádaná vysvětlení (odst. 1). Za včasné a řádné provedení posudku odpovídá ústav (odst. 2). Jinak pro výkon znalecké činnosti ústavů přiměřeně platí ustanovení o výkonu znalecké činnosti znalců zapsaných do seznamu (odst. 3).

25. Podle § 13 vyhlášky č. [37/1967](#) Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZnalV“), příslušný orgán, který v řízení ustanovil znalce, vymezí ve svém opatření jeho úkol, podle okolností případu též formou otázek tak, aby se znalec zabýval jen takovými skutečnostmi, k jejichž posouzení je třeba jeho odborných znalostí (odst. 1). V posudku uvede znalec popis zkoumaného materiálu, popřípadě jevů, souhrn skutečností, k nimž při úkonu přihlížel (nález), a výčet otázek, na které má odpovědět, s odpověďmi na tyto otázky (posudek) (odst. 2). Písemný znalecký posudek musí být sešit, jednotlivé strany očíslovány, sešivací šňůra připevněna k poslední straně posudku a přetištěna znaleckou pečeti (odst. 3). Na poslední straně písemného posudku připojí znalec znaleckou doložku, která obsahuje označení seznamu, v němž je znalec zapsán, označení oboru, v němž je oprávněn podávat posudky, a číslo položky, pod kterou je úkon zapsán ve znaleckém deníku (odst. 4). Znalec je povinen písemný posudek na požádání státního orgánu osobně stvrdit, doplnit nebo jeho obsah blíže vysvětlit (odst. 5). Při ústním posudku podaném do protokolu uvedou se též údaje, které jsou předmětem znalecké doložky (odst. 6).

26. Formální náležitosti znaleckých posudků jsou stanoveny v § 13 odst. 2 až 6 ZnalV. Podle tohoto ustanovení musí znalecký posudek obsahovat nález (tedy popis zkoumaného materiálu, popřípadě jevů, a souhrn skutečností, k nimž znalec při úkonu přihlížel), posudek v užším slova smyslu (tedy výčet otázek, na které měl znalec odpovědět, a odpovědi na ně) a znaleckou doložku (tedy označení seznamu, v němž je znalec zapsán, a oboru, v němž je oprávněn podávat posudek, a číslo položky, pod kterou byl úkon zapsán ve znaleckém deníku) – k tomu srov. i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2015, sp. zn. 21 Cdo 4543/2014. Vyhláška v tomto směru nerozlišuje mezi posudky podávanými písemně a mezi posudky podávanými ústně do protokolu, takže náležitosti v ní uvedené musí mít i posudek podávaný ústně. Posudek podávaný písemně musí být na každém vyhotovení znalcem podepsán a opatřen pečeti (k tomu blíže srov. § 13 ZnalZ). V posudku podávaném ústavem, který lze podat jen písemně, musí být uvedeno, kdo posudek připravoval a kdo může v případě

potřeby jeho správnost potvrdit a podat k němu vysvětlení (srov. stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 23. 12. 1980, sp. zn. Pls 3/80, uveřejněném pod číslem 1/1981 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek). Specifika podání posudku znaleckým ústavem vyplývají z ustanovení § 22 odst. 1 a 2 ZnalZ; přičemž ustanovení § 22 odst. 3 ZnalZ pak stanoví zásadu přiměřené aplikace výkonu znalecké činnosti znalců i pro činnosti ústavů [srov. Dörfl, L. Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář (online). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 144-147].

27. Podle ustálené judikatury soudů (srov. například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 1968, sp. zn. 1 Cz 39/68, uveřejněné pod číslem 4/1969 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2011 sp. zn. 22 Cdo 1561/2010) soud hodnotí důkaz znaleckým posudkem jako každý jiný důkaz (tedy podle ustanovení § 132 o. s. ř.), nicméně je tu při hodnocení tohoto důkazu oproti jiným důkazům určitý rozdíl, který je vyvolán některými zvláštnostmi tohoto důkazu. Při hodnocení důkazu znaleckým posudkem se soud musí zabývat tím, zda posudek znalce má všechny formální náležitosti, tedy zda závěry uvedené ve vlastním posudku jsou náležitě odůvodněny a zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda znalec vyčerpal úkol v rozsahu, jak mu byl zadán, zda přihlédl ke všem skutečnostem, s nimiž se měl vypořádat, zda jeho závěry jsou podloženy výsledky řízení a nejsou v rozporu s výsledky ostatních provedených důkazů. Soud však nemůže přezkoumávat věcnou správnost odborných závěrů znalce, neboť k tomu soudci nemají odborné znalosti nebo je nemají v takové míře, aby mohli toto přezkoumání zodpovědně učinit. To samozřejmě neznamená, že je soud vázán znaleckým posudkem a že jej musí bez dalšího převzít. Má-li soud pochybnost o věcné správnosti znaleckého posudku, popřípadě je-li znalecký posudek nejasný nebo neúplný, nemůže jej nahradit vlastním názorem, nýbrž musí znalce požádat, aby podal potřebná vysvětlení, zejména aby posudek doplnil nebo jinak odstranil jeho nedostatky, popřípadě aby vypracoval nový posudek; kdyby tím nebyla pochybnost o věcné správnosti znaleckého posudku, nejasnost nebo neúplnost znaleckého posudku odstraněna, soud za účelem přezkoumání znaleckého posudku ustanoví jiného znalce, popřípadě, jsou-li splněny podmínky uvedené v ustanovení § 127 odst. 3 o. s. ř., státní orgán, vědecký ústav, vysokou školu nebo instituci specializovanou na znaleckou činnost (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2616/2013, uveřejněný pod číslem 109/2014 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek).

28. Vady znaleckého posudku lze podle komentářové literatury dělit na vady podstatné a nepodstatné, odstranitelné a neodstranitelné, procesní, formální a obsahové. Aby byl posudek použitelný jako důkaz, musí být bezvadný, respektive nesmí trpět podstatnými neodstranitelnými vadami. V občanském řízení je možné odstranitelné vady zhojit po vydání znaleckého posudku dodatečně [srov. Křístek, L. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 222-223].

29. Formální náležitosti znaleckého posudku, jak již bylo řečeno, jsou stanoveny v zákoně č. [36/1967](#) Sb. a ve vyhlášce č. [37/1967](#) Sb., případně v jednotlivých případech v trestním zákoně, v obchodním zákoníku, apod. Formální vady znaleckého posudku je možno následně odstranit. Vady posudku mohou být odstraněny výslechem znalce, konfrontací znalců, doplňkem znaleckého posudku či revizním znaleckým posudkem. Již starší judikatura dovozovala, že „B 1/1988-12-II: Formální vady písemného znaleckého posudku (chybný název, nedostatek znalecké doložky, a znalecké pečete, atd.) lze zpravidla napravit při výslechu znalce před soudem“ [srov. Křístek, L. Znalectví. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 223-242].

30. K otázce odstraňování vad se vyjadřuje i jiná odborná literatura, která uvádí, že „některá pochybení v náležitostech posudku lze odstranit při vysvětlení postupu znalce při výslechu znalce před soudem. Nesrozumitelný nebo nepřezkoumatelný posudek však má zpravidla za následek zproštění znalce ze zadaného úkolu nebo po vypracování posudku zadání revizního znaleckého posudku některému ze znaleckých ústavů“ [srov. Dörfl, L. Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář (online). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 46-65].

31. Již například v usnesení ze dne 12. 5. 2011, sp. zn. II. ÚS 3020/08, dospěl Ústavní soud k závěru, že „znalecký posudek vypracovaný na návrh strany, v němž chybí znalecká doložka, lze v řízení před soudem číst jen jako listinný důkaz (například jako odborné vyjádření). Je však na místě přisvědčit stěžovateli, že jde o nedostatek znaleckého posudku, který je zhojitelný, a to buď písemnou formou (upozorněním znalce v dopise na uvedené pochybení a výzvou k jeho odstranění), nebo v rámci poučení znalce před jeho výslechem přímo u hlavního líčení“ (k tomu srov. i usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 7. 2006, sp. zn. III. ÚS 248/06). Ačkoliv je v daných usneseních Ústavního soudu řešena situace, kdy byl v trestním řízení znalecký posudek předložen jednou ze stran, je možné závěry o tom, že absence znalecké doložky je vadou odstranitelnou (zhojitelnou), převzít i v řízení civilním.

32. V posuzovaném případě ze skutkových zjištění vyplývá, že nedostatek znaleckého posudku (absence znalecké doložky) byl znaleckým ústavem obratem odstraněn. Jak bylo výše vysvětleno, absence znalecké položky (jež je vadou odstranitelnou) nemůže způsobit nepoužitelnost znaleckého důkazu, když znalecká doložka byla znaleckým ústavem doplněna. Ani ohledně této námitky proto není dovolání důvodné. Žalobkyni se proto nepodařilo zpochybnit závěr odvolacího soudu o absenci splnění předpokladů odpovědnosti státu za újmu na jejím zdraví vzniklou v důsledku rozvoje paranoidní schizofrenie. Nejvyšší soud však nemohl dovolání v tomto rozsahu zamítnout, neboť žalobkyně nerozlišila, v jakém rozsahu má jí požadované odškodnění připadnout právě na daný nárok a soudy tuto vadu žaloby, jak bude ještě dále rozvedeno, neodstranily.

33. Nejvyšší soud se konečně zabýval otázkou, zda znalecký posudek může vypracovat i znalec (znalecký ústav) z jiného oboru než odpovídá prokazovaným skutkovým tvrzením.

34. Podle § 127 o. s. ř. závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, vyžádá soud u orgánu veřejné moci odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující nebo je-li pochybnost o správnosti podaného odborného vyjádření, ustanoví soud znalce. Soud znalce vyslechne; znalci může také uložit, aby posudek vypracoval písemně. Je-li ustanoveno několik znalců, mohou podat společný posudek. Místo výslechu znalce může se soud v odůvodněných případech spokojit s písemným posudkem znalce (odst. 1). Je-li pochybnost o správnosti posudku nebo je-li posudek nejasný nebo neúplný, je nutno požádat znalce o vysvětlení. Kdyby to nevedlo k výsledku, soud nechá znalecký posudek přezkoumat jiným znalcem (odst. 2). Ve výjimečných, zvláště obtížných případech, vyžadujících zvláštního vědeckého posouzení, může soud ustanovit k podání znaleckého posudku nebo přezkoumání posudku podaného znalcem státní orgán, vědecký ústav, vysokou školu nebo instituci specializovanou na znaleckou činnost (odst. 3). Účastníkovi, popřípadě i někomu jinému, může předseda senátu uložit, aby se dostavil ke znalci, předložil mu potřebné předměty, podal mu nutná vysvětlení, podrobil se lékařskému vyšetření, popřípadě zkoušce krve, anebo aby něco vykonal nebo snášel, jestliže to je k podání znaleckého posudku třeba (odst. 4). Za vydání odborného vyjádření podle odstavce 1 náleží finanční úhrada, stanoví-li tak zvláštní předpis (odst. 5).

35. Znalecký posudek ve smyslu občanského soudního řádu představuje jeden z mnoha důkazních prostředků, byť je svou povahou nezastupitelný. Znalec je přitom osobou (fyzickou či právnickou), která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku soudu sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 8. 2009, sp. zn. 30 Cdo 352/2008, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 26 Cdo 3928/2013, uveřejněný pod číslem 38/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, proti němž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2015, sp. zn. I. ÚS 1207/14).

36. Soud provede důkaz znaleckým posudkem tam, kde je k posouzení skutečností významných pro

zjištění skutkového stavu věci zapotřebí odborných znalostí. Soud musí dbát mimo jiné o to, aby znalcem byl ustanoven odborník z toho oboru, popřípadě z jeho odvětví, do něhož spadá odborné posouzení konkrétní skutečnosti; zadání musí formulovat tak, aby znalci nebylo ukládáno vyjadřovat se k otázkám, u nichž nejde o odborné posouzení konkrétní skutečnosti, nýbrž o právní posouzení určitého skutkového stavu nebo o výklad právního předpisu (k tomu dále srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 259/2012, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2414/2008).

37. I odborná literatura uvádí, že při ustanovování znalce je nutno vzít v úvahu rovněž stupeň odbornosti, který je třeba k podání znaleckého posudku, jakož i k tomu, aby znalcem byl ustanoven odborník z oboru, respektive jeho odvětví, do něhož spadá odborné posouzení konkrétní skutečnosti. Ustanovení znalce, který by neměl potřebnou kvalifikaci, by mohlo vyvolat pochybnosti o správnosti znaleckého posudku [srov. Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád. Praktický komentář (online). Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016]. K tomu srov. i stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 23. 12. 1980, sp. zn. Pls 3/80, uveřejněné pod číslem 1/1981 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

38. V posuzovaném případě sice soudy na základě znaleckého posudku ze dne 5. 6. 2007 vypracovaného Fakultní nemocnicí Olomouc dospěly k závěru o nedostatku příčinné souvislosti mezi výkonem vazby a onemocněním epilepsií, avšak již nikterak neposoudily, zda byl znalecký posudek vypracován znaleckým ústavem z oboru, respektive odvětví, který je oprávněn se k otázkám týkajících se epilepsie vyjádřit (jinými slovy řečeno, nezabývaly se tím, zda závěry o neurologickém onemocnění – epilepsii byly zpracovány znaleckým ústavem s odborností odpovídající zadanému znaleckému úkolu – k tomu srov. § 21 ZnalZ). Nadto učinily skutkový závěr o tom, že příčinou onemocnění žalobkyně epilepsií, která se u ní projevila až v srpnu 2005, tj. s odstupem více než jednoho roku po skončení vazby, nebylo vazební stíhání či nedostatky v poskytované zdravotní péči. Tím v rozporu s § 127 o. s. ř. posoudily odbornou otázku bez toho, aby si skutečnosti nezbytné pro její posouzení zjistily za pomoci znaleckého zkoumání. Dovolání je proto v této části důvodné, neboť právní posouzení nároku žalobkyně je neúplné a tudíž nesprávné.

39. Vzhledem k přípustnosti dovolání Nejvyšší soud podle § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. dále přezkoumal, zda nebylo řízení postiženo vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., respektive i jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud dospěl k závěru, že řízení před soudy obou stupňů takovými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, zatíženo bylo, když soudy jednaly o neurčité žalobě a navíc v posuzovaném řízení jednaly s VS ČR jakožto úřadem (orgánem) jednajícím jménem státu (srov. § 6 OdpŠk).

40. Žalobkyně se podle přesvědčení soudů domáhá náhrady újmy na zdraví spočívající ve dvou přesně vymezených skutečnostech, a to rozvoji závažného duševního onemocnění – paranoidní schizofrenie a závažného neurologického onemocnění – epilepsie. Na této náhradě požaduje zaplatit částku 5 000 000 Kč, aniž by rozlišila, v jakém rozsahu se daná částka upíná ke kterému z žalovaných skutků. Bylo proto na soudu prvního stupně, aby žalobkyni postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. vyzval k odstranění neurčitosti žaloby uvedením, jakou výši náhrady požaduje ve vztahu ke každé z tvrzených újem. Pokud tak soud prvního stupně nepostupoval a odvolací soud jeho pochybení nenapravit, je řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

41. Podle § 23 odst. 5 zákona č. [555/1992](#) Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů, stát odpovídá i za škodu způsobenou VS ČR v souvislosti s plněním jejích úkolů stanovených tímto zákonem. To neplatí, pokud se jedná o škodu způsobenou osobě, která svým protiprávním jednáním oprávněný a přiměřený zákrok vyvolala nebo si škodu úmyslně způsobila sama. Podle odstavce 6 téhož ustanovení náhradu škody poskytuje v zastoupení státu ministerstvo.

42. Z výše uvedeného vyplývá, že dopustí-li se pracovníci VS ČR v souvislosti s plněním jejích úkolů škody, pak její náhradu poskytuje v zastoupení státu Ministerstvo spravedlnosti (viz § 1 odst. 1 téhož zákona). Pokud soudy jednaly s VS ČR přímo, zatížily řízení vadou, jež rovněž mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

VI. Závěr

43. Nejvyšší soud vzhledem k výše uvedenému napadený rozsudek odvolacího soudu včetně navazujících výroků o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Protože se důvody pro zrušení rozsudku odvolacího soudu vztahují i na rozsudek soudu prvního stupně, který navíc musí přistoupit k odstranění vad žaloby, zrušil Nejvyšší soud podle ustanovení § 243e odst. 2 o. s. ř. ve všech výrocích i rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

44. V dalším řízení, bude-li k výzvě soudu prvního stupně odstraněna výše uvedená vada žaloby, soudy posoudí, zda závěry vyplývající ze znaleckého posudku, které se týkají onemocnění epilepsie, byly zpracovány znaleckým ústavem s odborností odpovídající zadanému znaleckému úkolu. S ohledem na závěry v této otázce učiněné, znovu posoudí, zda vznik onemocnění epilepsie může být v příčinné souvislosti s poskytováním lékařské péče nebo její absencí během pobytu žalobkyně ve vazbě, i když se dané onemocnění projevilo více než jeden rok od propuštění z vazby.

45. V této souvislosti soudy nepřehlédnou závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 170/2014, uveřejněného pod číslem 57/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, podle něhož za újmu vzniklou osobě ve výkonu trestu odnětí svobody při poskytování zdravotní péče ze strany lékařů VS ČR či v jejich zdravotnických zařízeních odpovídá stát podle obecných ustanovení o náhradě škody, nikoli podle zákona č. [82/1998](#) Sb.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)